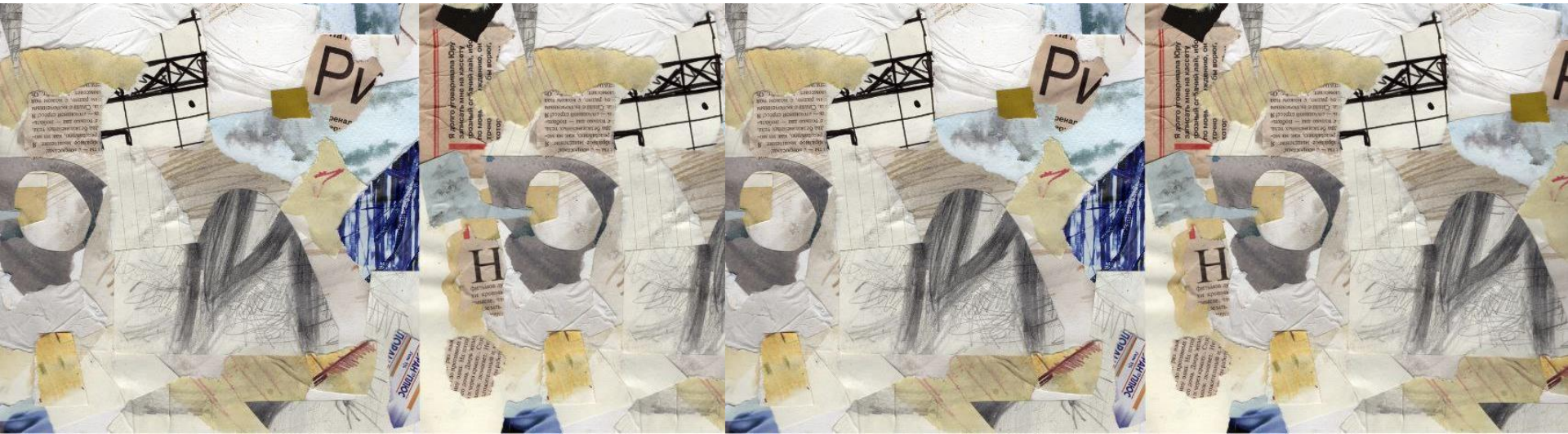

НАОЧНИЙ ПОСІБНИК З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОЛАЖ»

Для студентів 1 курсу магістерського рівня вищої освіти
ОПП «Графічні практики»
1 семестр
ХДАДМ

Дисципліна «**Колаж**» спрямована на вивчення студентами технік колажу. Практичний курс дисципліни має на меті опанування студентами практичних навичок і прийомів створення зображення засобами оригінального та цифрового колажу, використання даної техніки при створенні ілюстрацій, комплексному оформленні книги, авторських плакатів та станкової графіки.

Теоретичний курс дисципліни знайомить студентів з історією виникнення і розвитком технік колажу, особливостями візуальної мови колажу, методами і прийомами роботи з матеріалами та інструментами для створення зображення засобами колажу.

Навчальним планом підготовки магістрів денної форми навчання, викладання «Колажу» передбачено у 1 та 2 семестрах в обсязі 6 кредитів ECTS (180 годин). Із них: лекцій - 8 годин, практичних занять - 52 години, самостійної роботи 120 годин.

Мета дисципліни «Колаж» – вивчення візуальної мови колажу, засобів створення графічного зображення техніками колажу. Вивчення різноманітних видів колажу, а саме: колаж, деколаж, асамбляж, фотоколаж та їх поєднання з оригінальною графікою для створення різноманітного експериментального авторського графічного зображення.

Задачою дисципліни є практичне опанування студентами технік аналогового та цифрового колажу. Вивчення видів та прийомів створення графічного зображення засобами колажу, використання технік колажу у візуальній мові графіки.

У процесі вивчення курсу студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

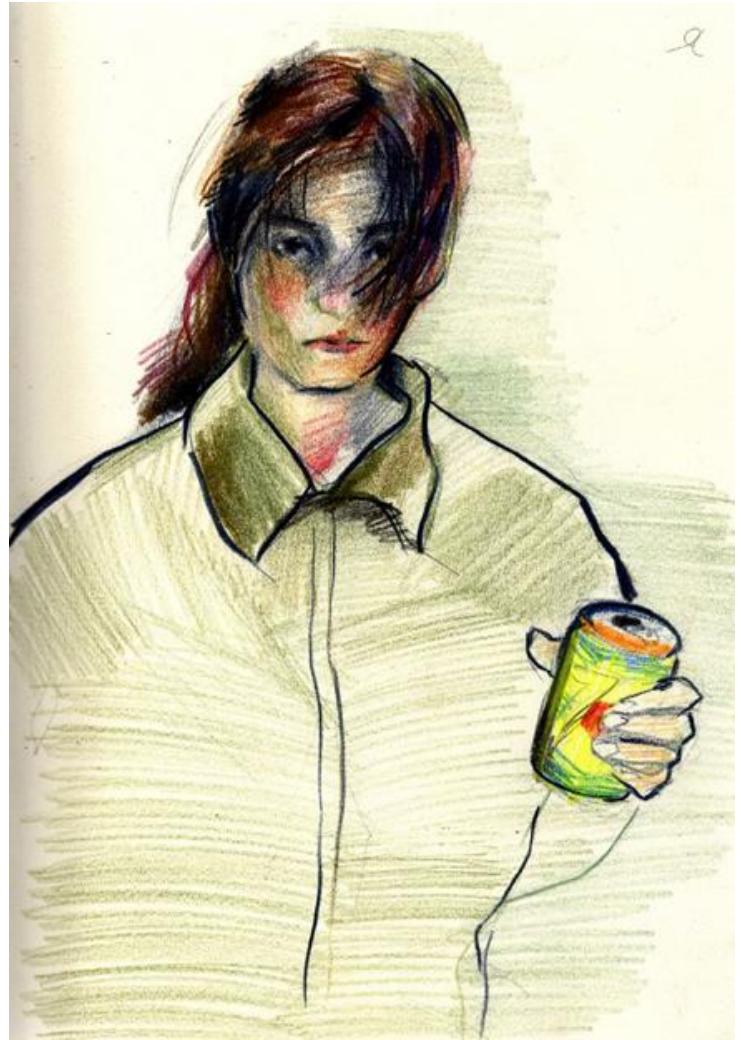
Тема 1 – створення серії портретів за темою «Люди навколо мене»

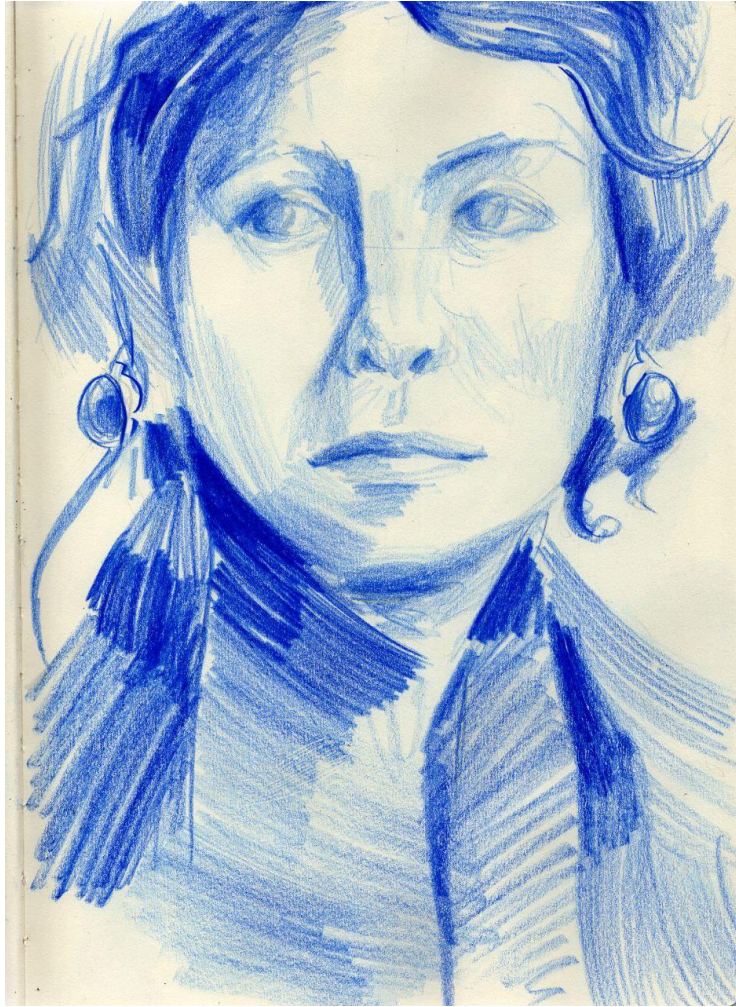
Завдання1. Зробити 10-20 нарисів портретів, постатей людини з натури, задача - передавання характеру та створення образу.

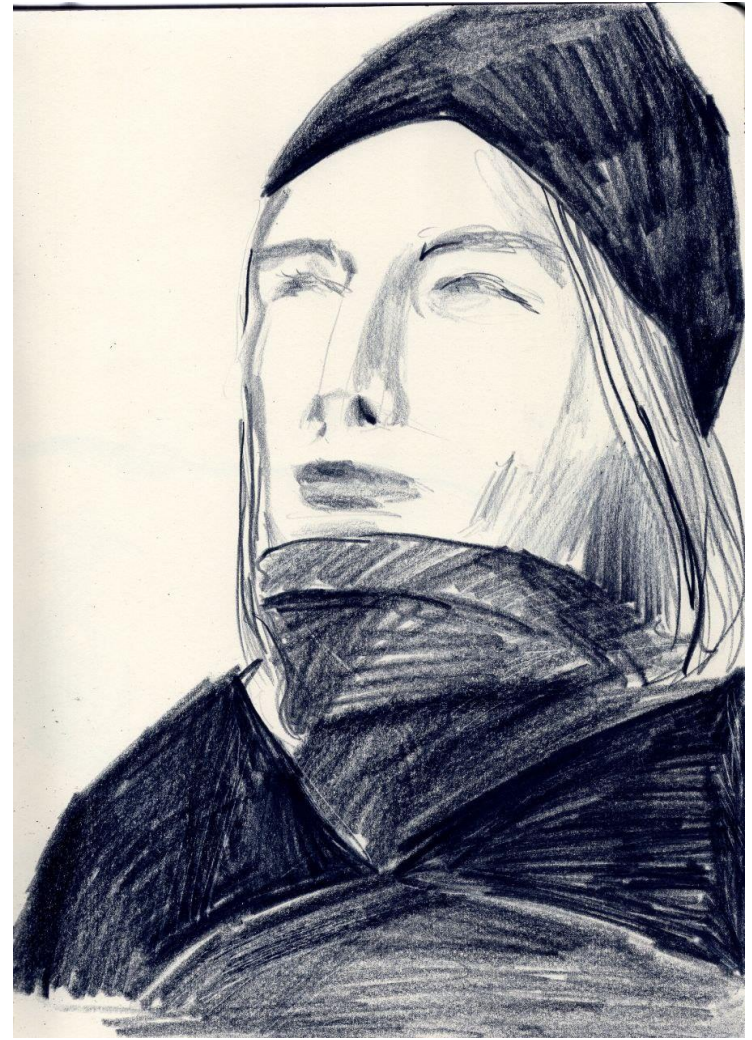
Методичні вимоги: створення портретів людей різноманітними графічними матеріалами: чорні та кольорові олівці, туш, акварель, лінери, пастель та ін. Основна задача даного завдання – передавання характеру особистості та створення художнього образу. Вибір графічних мови та композиційної побудови має найкращім чином відповідати поставленим задачам для розкриття образу.

Матеріали та інструменти: папір формату А-4, А-3, усі зручні графічні матеріали для нарисів.

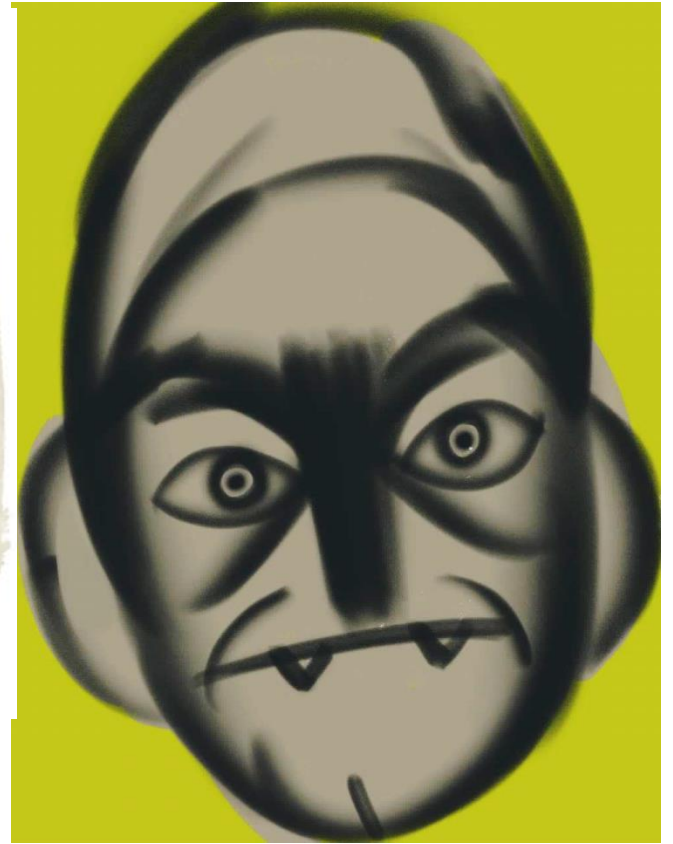

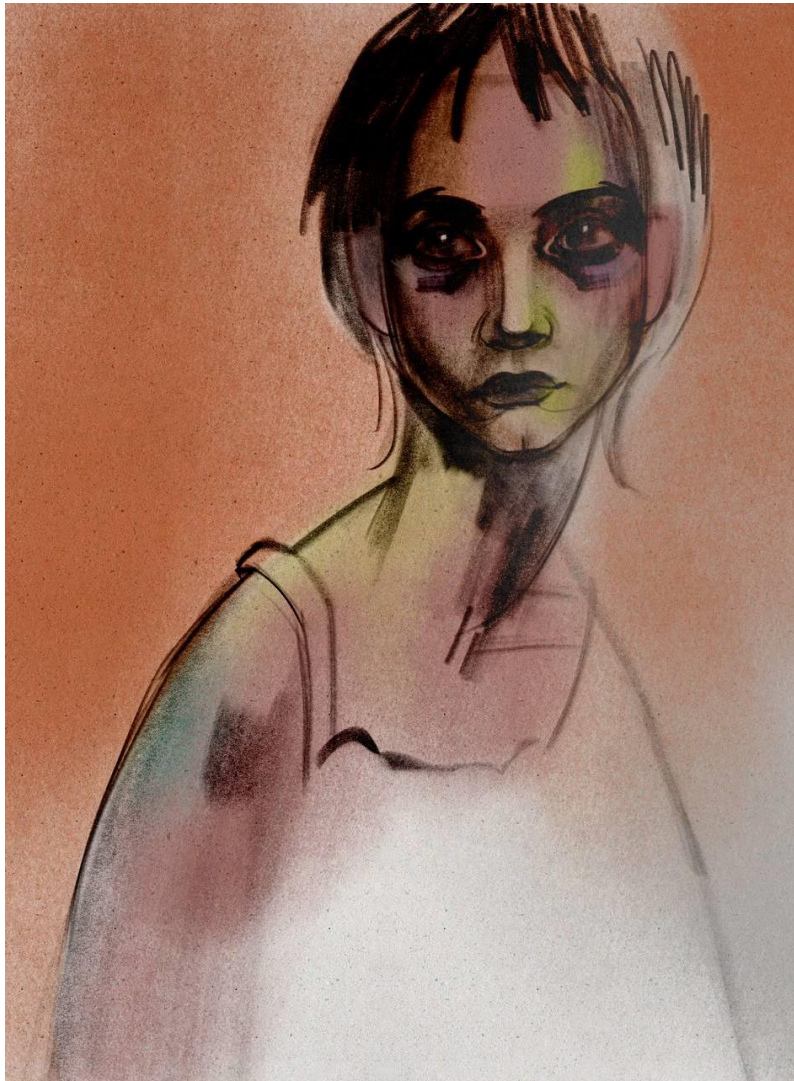

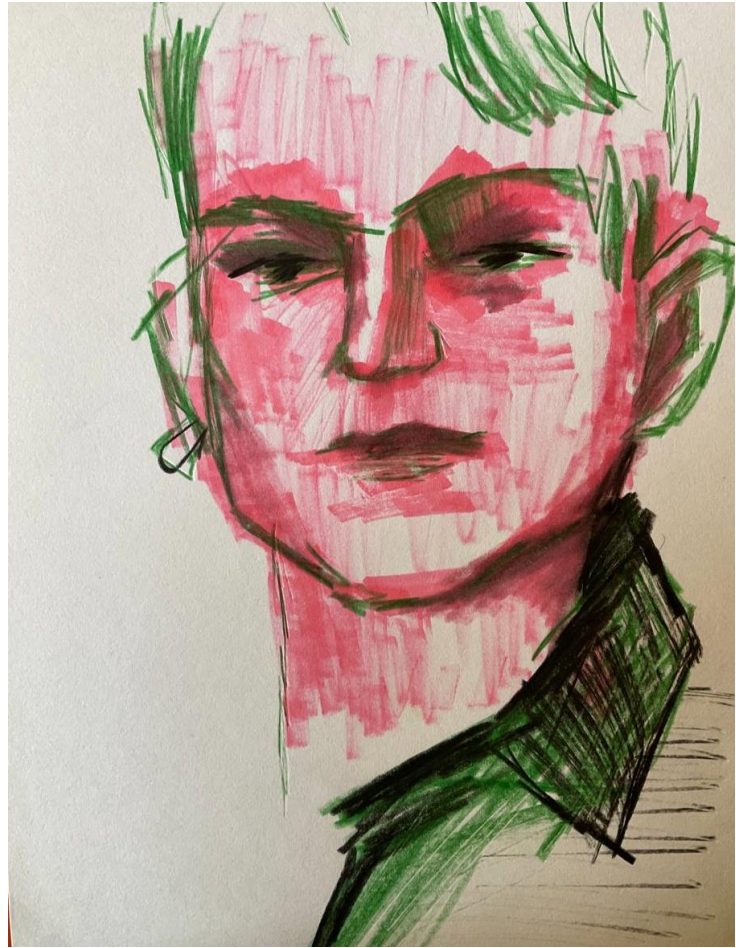

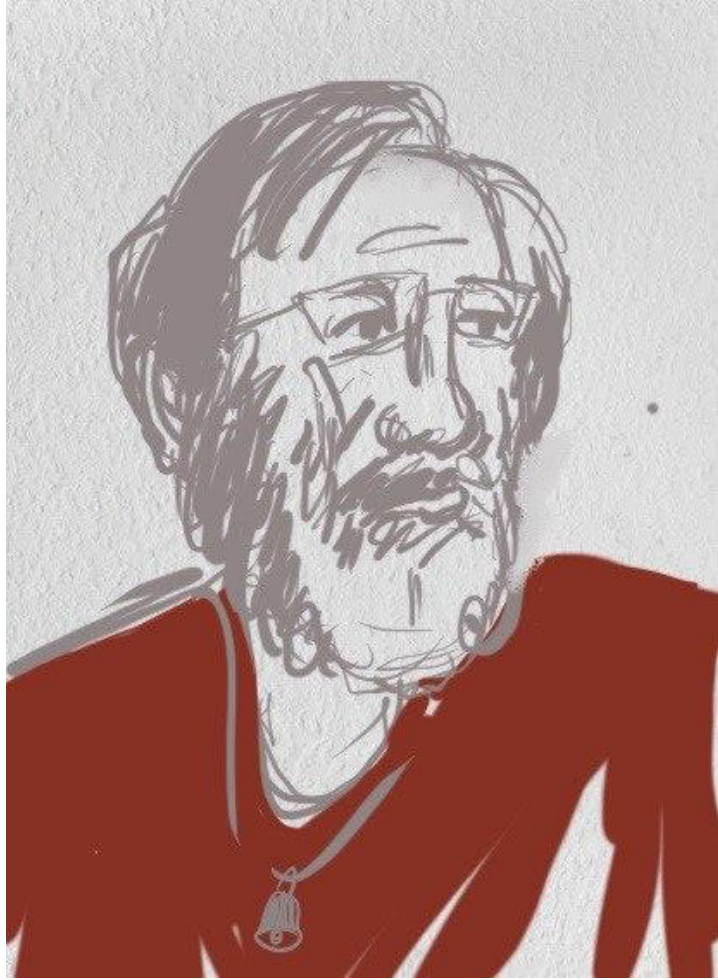

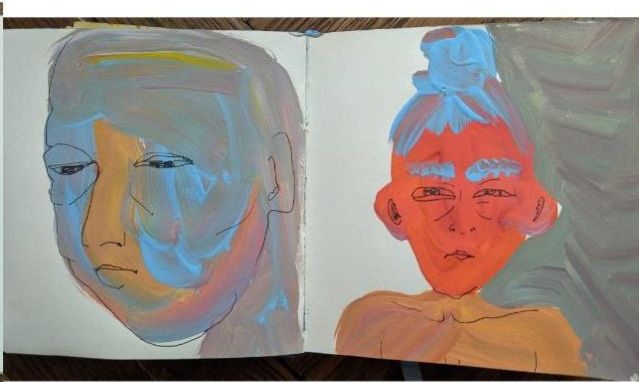

Завдання 2. На основі нарисів створити 10 колажів у різних техніках

Методичні вимоги: колажі у кількості 10-15 робіт мають бути створені на основі натурних замальовок людини (10-20 робіт) колажі у різних техніках, основна задача – передати характер особистості та створити образ візуальними засобами колажу.

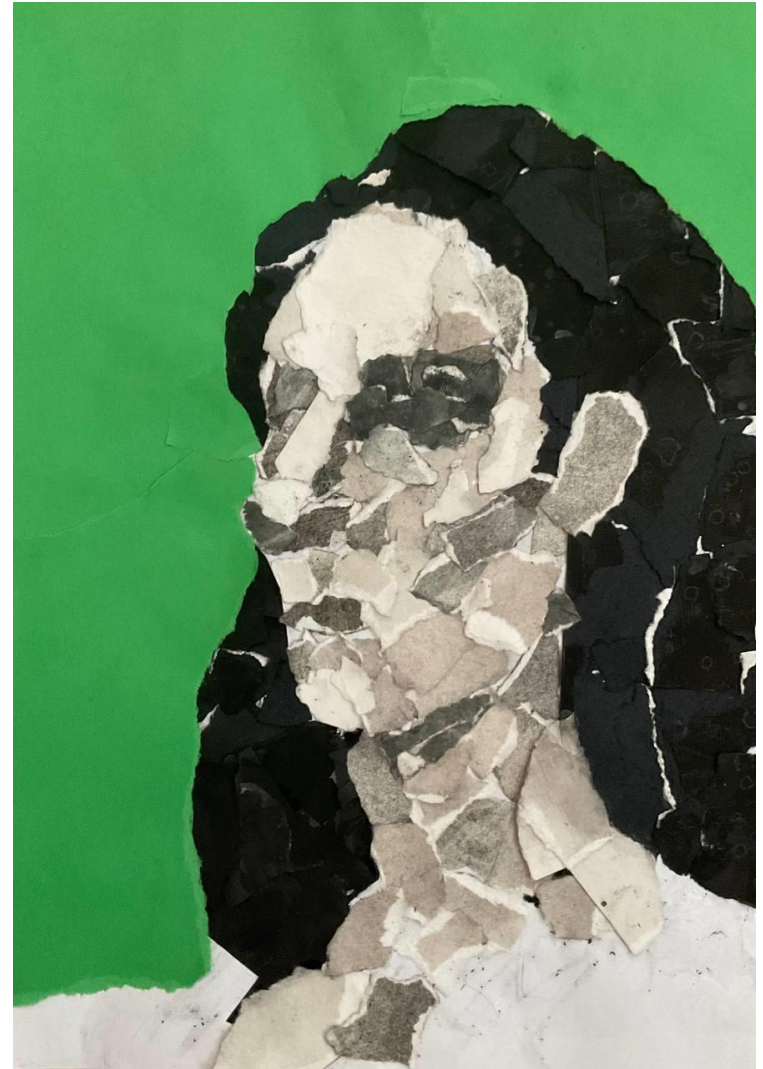
У роботах можуть бути використані засоби як аналогового так і цифрового колажу, роботи як вправи по вивченню різних технік колажного зображення, а саме: колаж, деколаж, фотоколаж, асамбляж. Особливу увагу слід звернути на вибір матеріалів та їх синтез, на поєднання колажного та рисованого зображення .

Всі матеріали та інструменти найкращим чином мають відповідати поставленим авторським задачам для створення художнього образу.

Матеріали та інструменти: папір формату А-4, А-3, всі необхідні матеріали для створення колажу , комп'ютер, графічний планшет.

Yau Ego

XXI.2.2

The familiar computer science maxim that a large quantity makes for a change in quality is true for the rescaled digital type images. Not only do "low-res" types look different, they require different kinds of processing, but they prompt a kind of discussion—one in which we hear exotic terms like "sampling," "filtering," "bandwidth," "spatial-frequency" and other jargon from the realm of digital image processing.

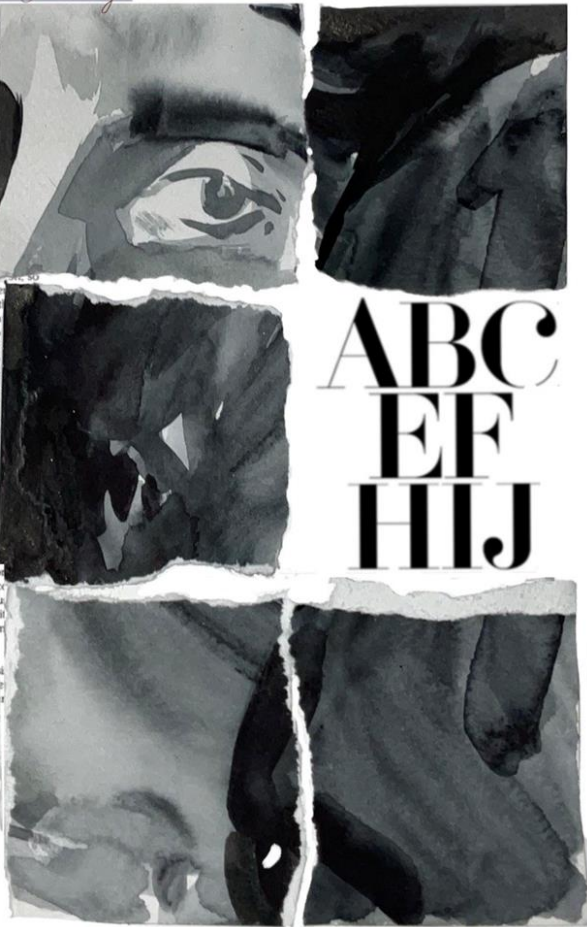
An Irish proverb says that a scarcity of fancy talk is better than an abundance, but in a field expanding as fast as digital publishing, there is bound to be plenty of fancy technical vocabulary used on the leading edge is handy, an ordinary-language way of talking about the issues that have evolved. You will be hearing more of these terms as digital processing proliferates. Therefore, we begin with an introduction to many of the fundamental technical issues of low-resolution type quality.

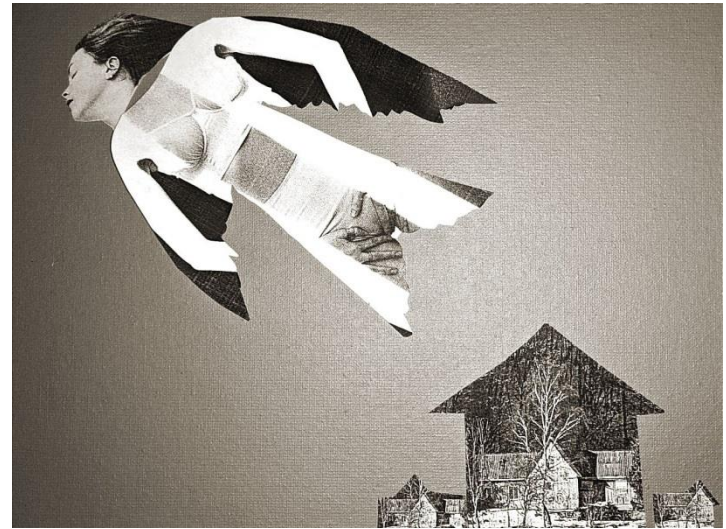
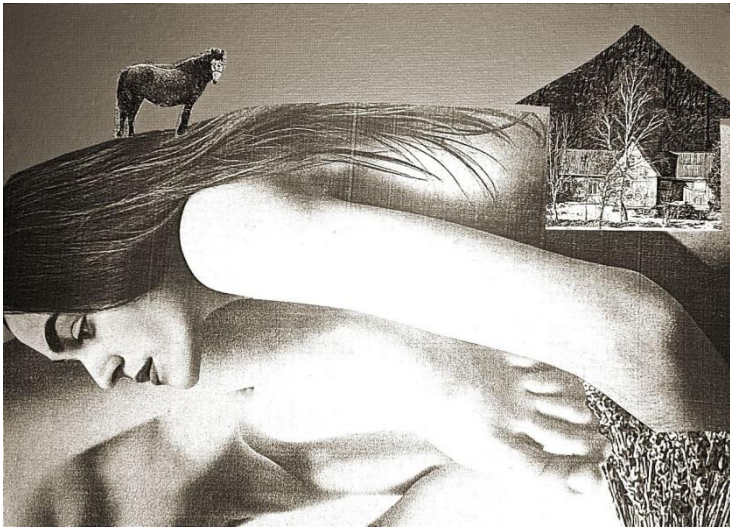
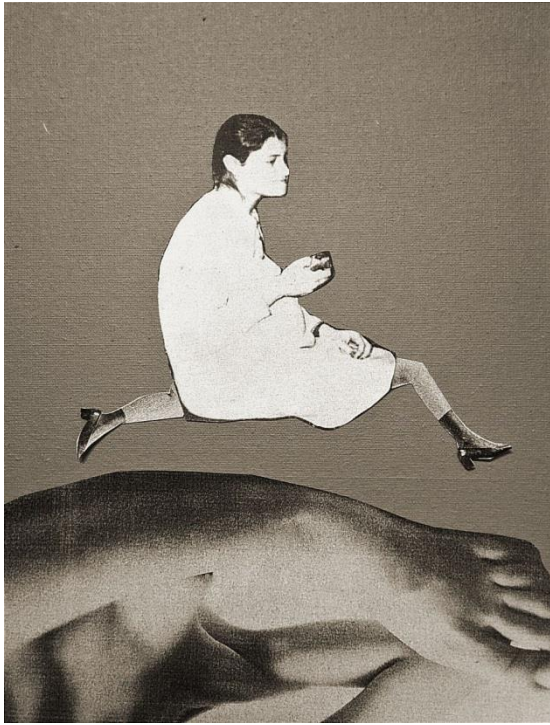
But throughout our discussion, the most important thing to remember about type quality is that you see it with your eyes. It is why we have once again carefully illustrated our discussion that you can see for yourself how to evaluate quality in letters. Our discussion explains why "low-res" letterforms look the way they do, and what can be done to improve their appearance.

Just as one picture is worth a thousand words, so one form is worth a thousand bytes or more of memory. The "low-res" letters is shaped by practical constraints on technology for memory, processing, and display, by theoretical limitations on information processing, and by the natural workings of the visual system. Therefore, we address all of these issues and provide what we believe is one of the first overviews of "low-res" digital type outside the specialized research and technical journals. We will show that quality in "low-res" type requires a new synthesis of technology, design, and research.

Limitations on resolution

Why must we put up with low-resolution typography in the first place? What are the limitations which prevent all digital type from being high resolution? The technical limitations on digital type resolution can be divided into three related problems: output, memory, and processing. The costs of memory and processing continue to decrease much faster than the cost of display technology. This ensures that the quality of

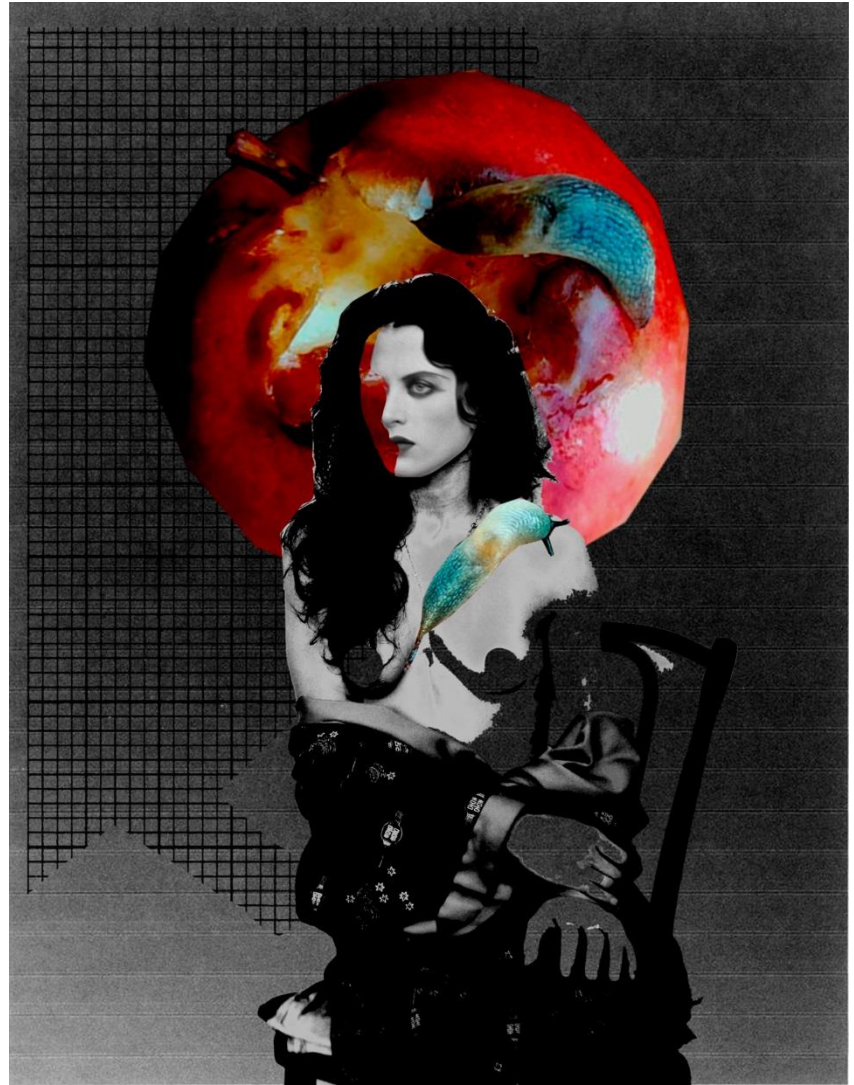

ДЕЙСТВИЯ НАСЕЛЕНИЯ ПО СИГНАЛАМ ОПОВЕЩЕНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ (продолжение)

СИГНАЛ „ХИМИЧЕСКАЯ ТРЕВОГА“ ПОДАЕТСЯ ТЕХНИЧЕСКИМИ СРЕДСТВАМИ СВЯЗИ И ОПОВЕЩЕНИЯ ПРИ УГРОЗЕ ИЛИ ОБНАРУЖЕНИИ ХИМИЧЕСКОГО И БИОЛОГИЧЕСКОГО ЗАРАЖЕНИЯ. НА МЕСТАХ ДУБЛИРОВАНИЯ СИГНАЛА НЕОБХОДИМО:

СИГНАЛ „ХИМИЧЕСКАЯ ТРЕВОГА“ ПОДАЕТСЯ ТЕХНИЧЕСКИМИ СРЕДСТВАМИ СВЯЗИ И ОПОВЕЩЕНИЯ ПРИ УГРОЗЕ ИЛИ ОБНАРУЖЕНИИ ХИМИЧЕСКОГО И БИОЛОГИЧЕСКОГО ЗАРАЖЕНИЯ. НА МЕСТАХ ДУБЛИРОВАНИЯ СИГНАЛА НЕОБХОДИМО:

надеть противогаз и средства защиты (при их отсутствии использовать подручные материалы, плащи, резиновую обувь, перчатки)

укрыться в убежище или противорадиационном укрытии

оказавшись в очаге химического заражения, необходимо быстро выйти из него в сторону, перпендикулярную направлению ветра. При движении не прикасаться к окружающим предметам, не наступать на видимые капли отравляющих веществ, не снимать средств защиты

укрыть в заранее загерметизированные помещения животных, обеспечить их кормами, водой и средствами защиты

перед началом работ на зараженной территории или предстоящем преодолении участка химического заражения принять антидот

Тема 2 - кольоровий колаж «Фігуративна композиція на вільну тему» та однойменне практичне завдання виконане в техніці колажу.

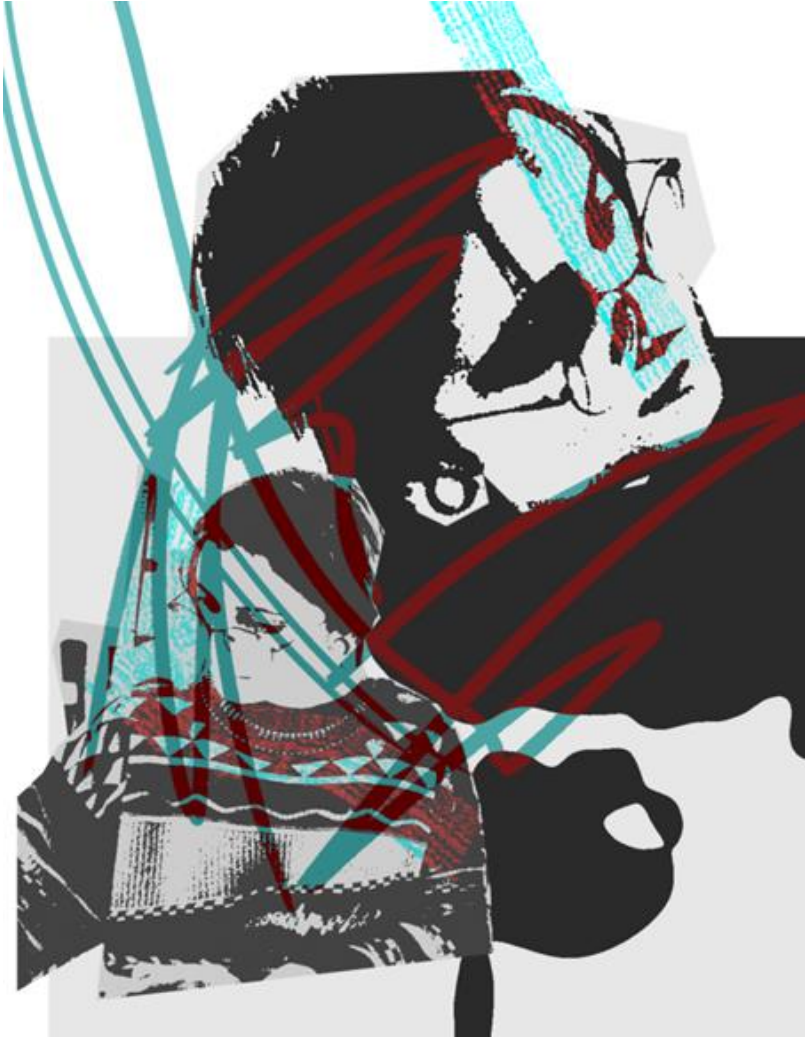
Завдання 1. Розробити та обґрунтувати авторську концепцію роботи, сформулювати тему (1 аркуш А-4 формату), розробити варіанти ескізних рішень (формат А-5)

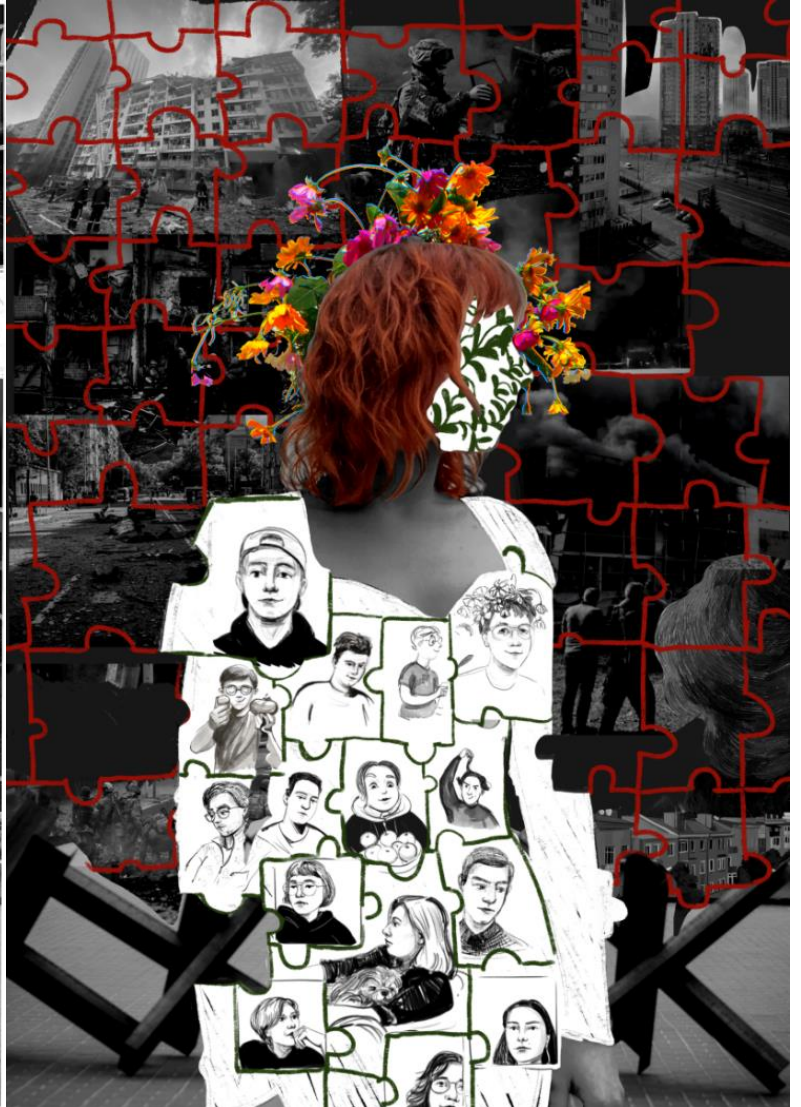
Завдання 2. На основі затвердженого ескізу створити один колаж у форматі А-2 з полями, або серію колажів чи триптих

Методичні вимоги: композиція та візуальна мова колажу має відповідати авторській концепції, засоби практичної реалізації розкривати авторській творчий задум. Теоретична та практична складові роботи змістовно мають бути пов'язані між собою.

Матеріали та інструменти: папір формату А-2; всі необхідні матеріали для створення колажу, комп'ютер, графічний планшет.

Левченко Євгенія

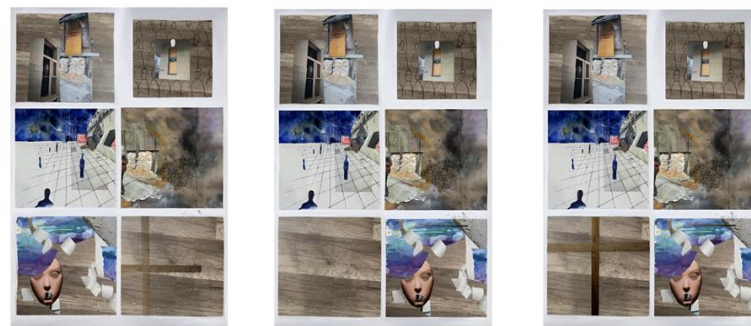
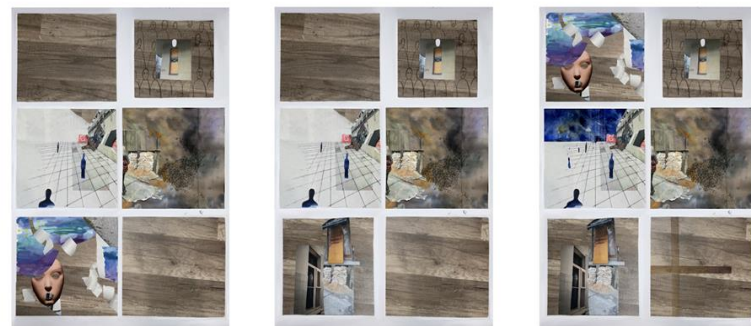
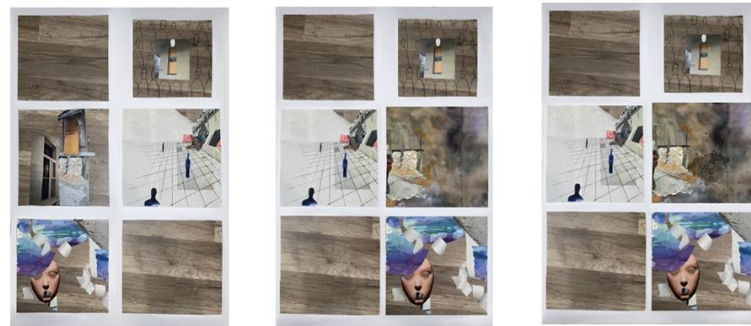
Авторська концепція роботи на тему:

«Люди навколо мене»

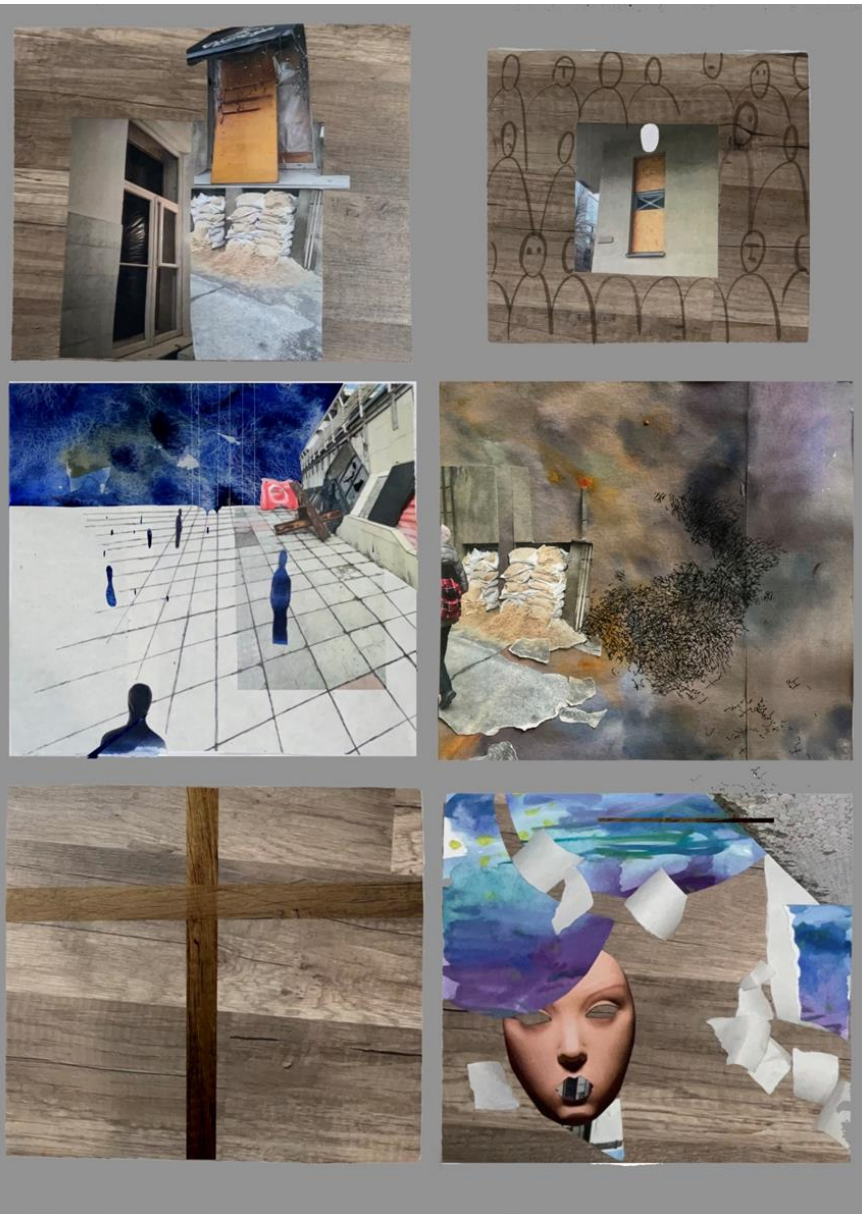
Ідея цієї роботи полягає у відображенні світу навколо людини (мене) через вид з вікна та вид у вікно. Час від часу ми дивимось зі свого вікна або заглядаємо у інші - спостерігаємо за життям міста, людей, рефлексуємо стан. Вікно як образ емоційного стану, відображення стану душі, як образ дзеркала реальності через наш очі та наше трактування повсякденності.

Образи, які були створенні у роботі, були надихнуті спогадами минулого року. Життя ніби зупинилось, застигло у вікнах будинків міста, в якому я стала гостем.

На колажі зображені різні образи людей в різних масштабах розмірах та пропорціях, що створює різну взаємодією з форматом та передає різні емоції та враження від людей навколо, їх вчинків, розмови з ними, передає важливість або непомітність людей навколо. Люди навколо ховаються в себе, кожен з них занурений у свої почуття, думки.

Для реалізації ідеї було використано наступні зображувальні засоби: композиція складається з декількох колажів, які об'єдані єдиним форматом та створюють композицію загального колажу. Цей прийом фрагментування використано, задля передавання різних фрагментів спогадів, вражень від ситуацій з людьми навколо. Для створення роботи було застосовано техніку каналового та цифрового колажу, де поєднано фотографії, які я зробила сама, акварельні нариси, малювання тушшю, олівцями. Кольорова гама приглушена, складні земляні відтінки застосовані аби не відволікати концентрацією на них, є кілька активних синіх відтінків для привернення уваги та акценту, в одному з колажів образи людей синього кольору, їх форма, розташування утворюють ритміку, також в колажі активно працює дерев'яна фактура. Дерево, як образ мертвого життя, як переробка старого для нової мети, також дерев'яна фактура - це метафора.

Грицева Катерина

Авторська концепція колажу на тему:

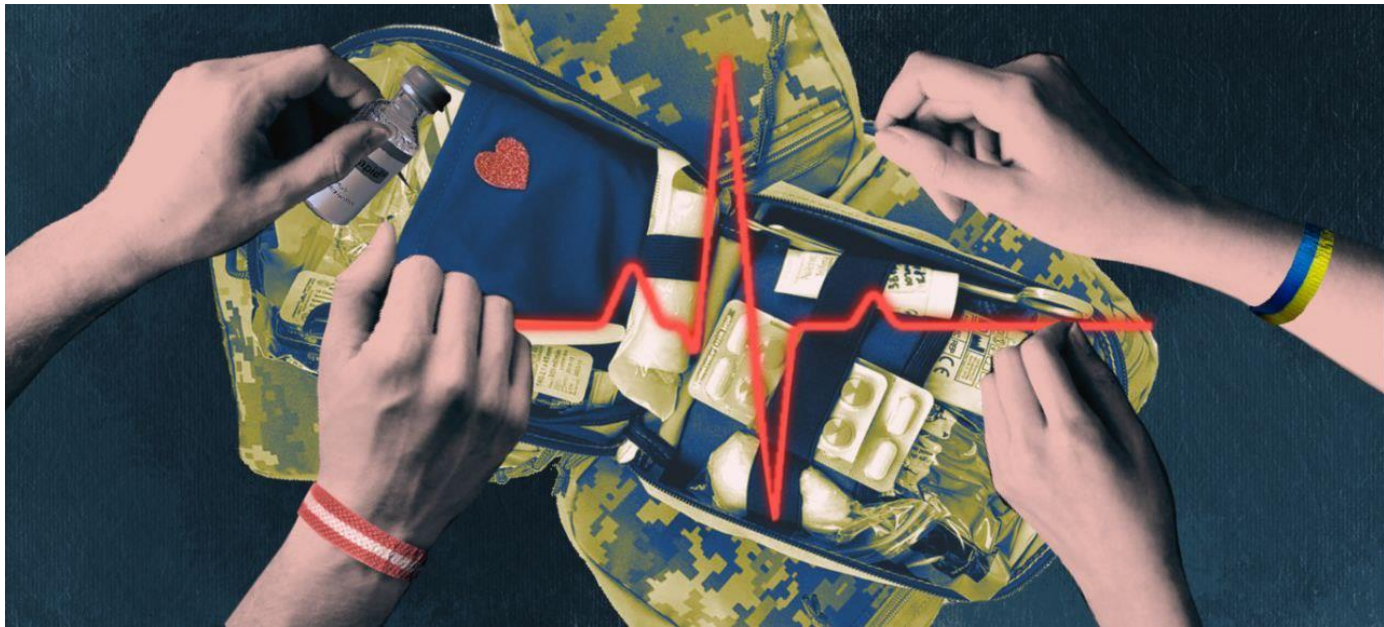
Чорна лінія несправедливості

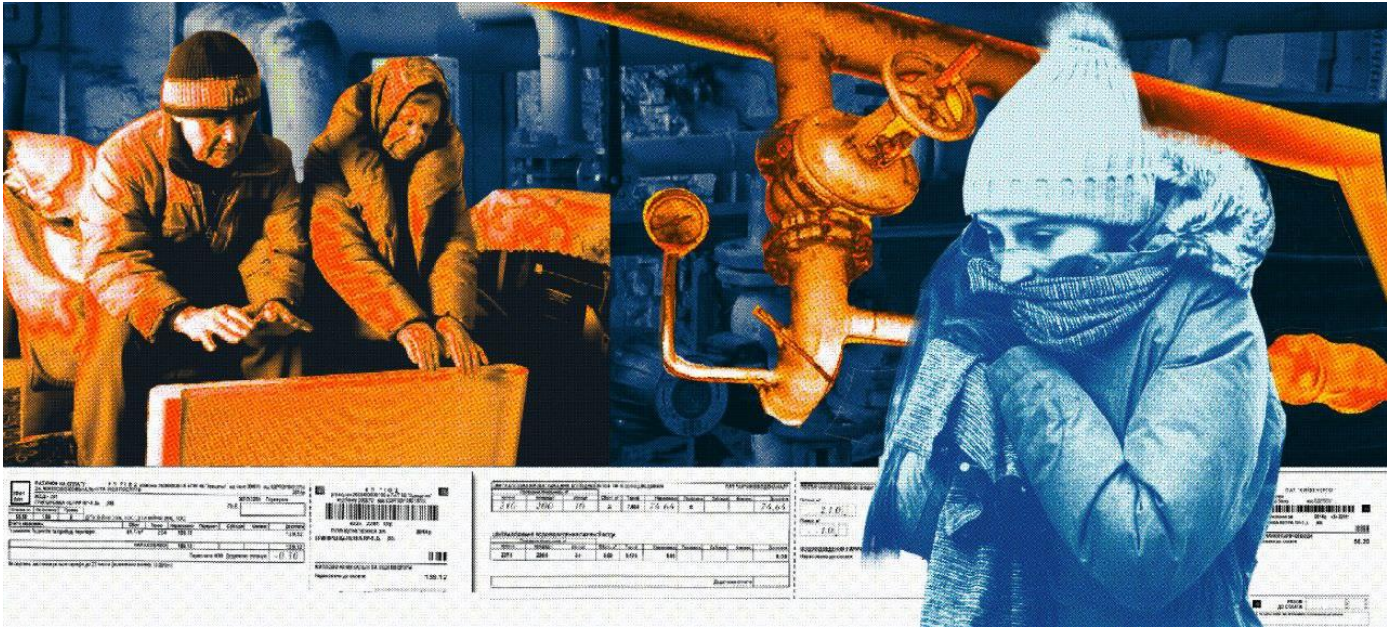
В даній колажній серії моєю метою було висвітлити тему війни з росією в її неочевидних вимірах. Роботи з серії включають перелік гострополітичних тем, в них я передаю поточну ситуацію, звертаюся до історичних конфліктів, які ми можемо порівняти з сучасними подіями та зробити певні висновки про причини війни та спосіб завершити її. Для реалізації моєї мети я користувалася фотографіями з інтернету, програмою Photoshop та відсканованими власноруч текстурами. Чорна лінія проходить через всі роботи, поєднує їх, наголошує на найгіршому та важливому. Вона – та нитка, яку вшила в нашу картину життя війна, і поки існує несправедливість, рано її видирати.

Підтримка українського опору і підваження влади викопного капіталу
Ті, хто зараз готовий толерувати перемогу росії, також толерують перемогу глобального й національного викопного й сировинного капіталу, тісно пов'язаного з російським викопним і видобувним секторами. Важливою умовою для перемоги України є спротив російському великому капіталу та промисловій діяльності цієї країни. Композицію цієї роботи можна розділити на дві конфронтуючі сторони, які протиставлені за кольором та контрастністю. Задуха яку викликають викиди викопної промисловості перемежовується з шлейфом диму від ракет. Зброя і труби заводів гострі, жорсткі, проте українські військові та весь народ зможуть протистояти їм, бо стоять на стороні правди і відкритості.

Хибні експерти

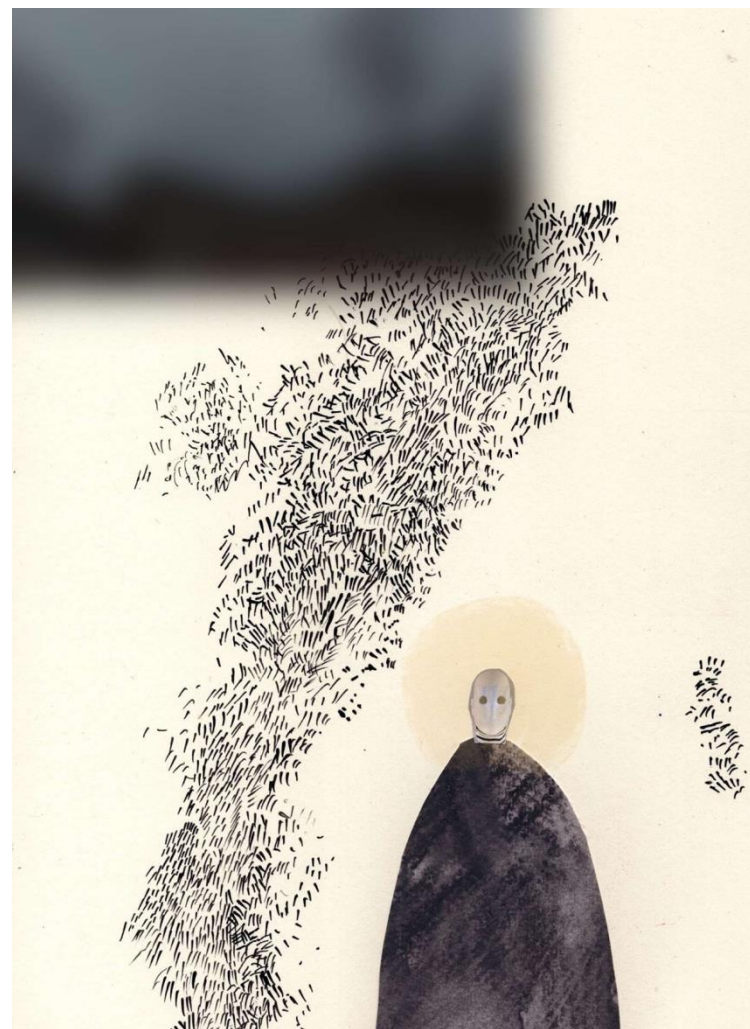
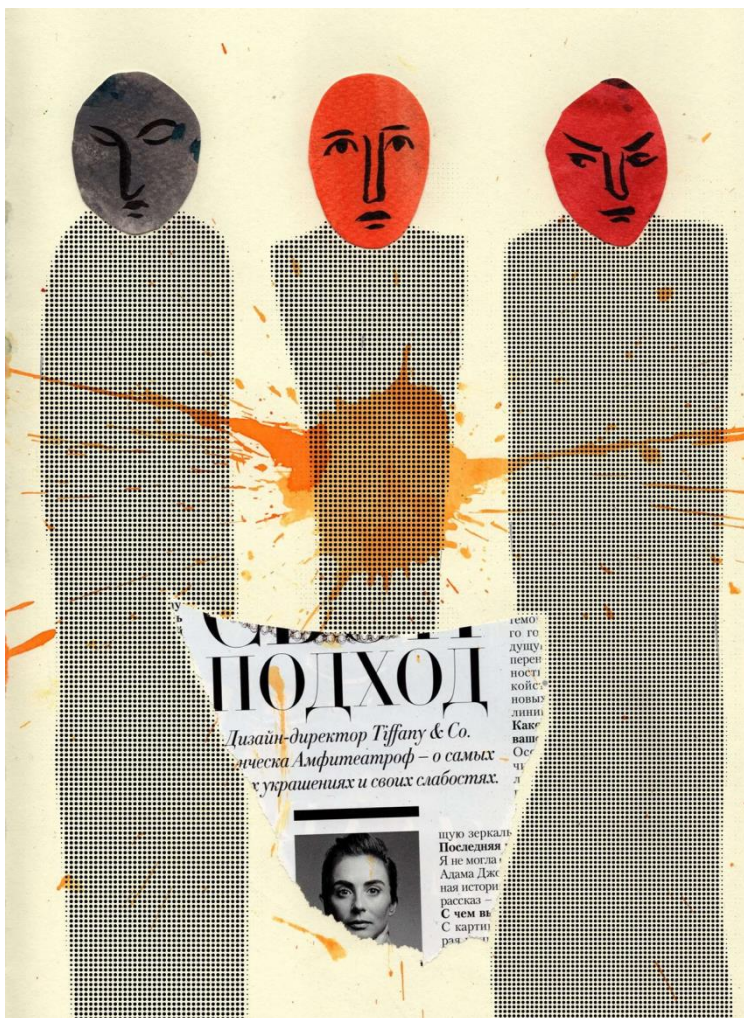
За час повномасштабної війни окрім подій на полі бою, відбулося чимало політичних дискусій, зокрема серед лівих активістів та дослідників. Нажаль дехто з них так і не зміг побороти упередження щодо ситуації в Україні і продовжує боротися з примарною загрозою НАТОвського диктату. Поки наші люди страждають від прямої загрози життю і демократії, фізично вмирають, втрачають рідних, нажите тяжкою працею майно та доступ до рідної землі деякі експерти продовжують розпилятися на придуркуватий кампізм, роблять конференції та випускають абстрактно-паціфістські або протилежні до нашої позиції статті, що зовсім не допомагає. Попри гучний землетрус політичної і просто людської катастрофи «експерти» світу досі не можуть розв'язати очі.

Щепенко Марія.

Авторська концепція колажу на тему:

(не) рідне місто

Багатокольоровий колаж розкривається в трьох частинах. Серія робіт «(не) рідне місто» уособлює переживання автора, щодо примусового переїзду в нове, незнайоме місто. Перший етап роботи — збір матеріалів та розробка ескізів. Робота була виконана за допомогою наклеювання різних за розміром та фактурою елементів. Три частини пов'язані між собою, але зовсім не схожі. Кожна із них передає періоди життя автора в різні проміжки часу. Перша частина — ностальгія. Спогади про минуле, спокійне життя. Сам по собі лист контрастний, має однотонний фон. Чорні елементи притягують увагу, світлі — заспокоюють. Центральна частина багатодетальна. Вона розповідає про перші почуття від незнайомого середовища. Головний елемент — центр листа, який символізує пошук нової домівки. Третя частина, на відміну від двох попередніх, дуже світла. Вона розповідає про майбутнє, про нові знайомства та сподівання.

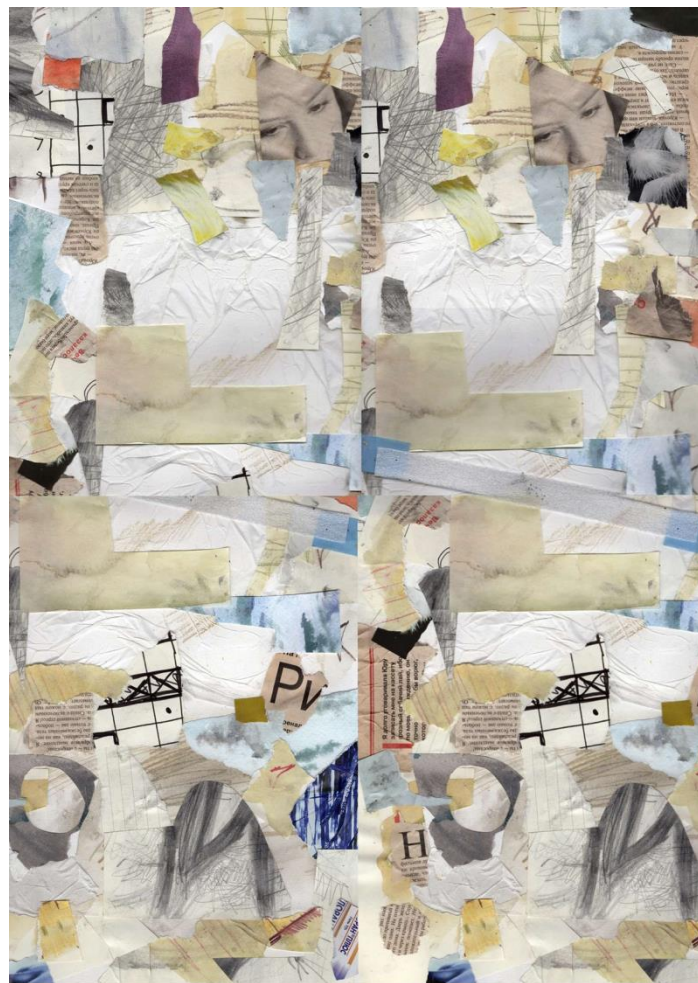
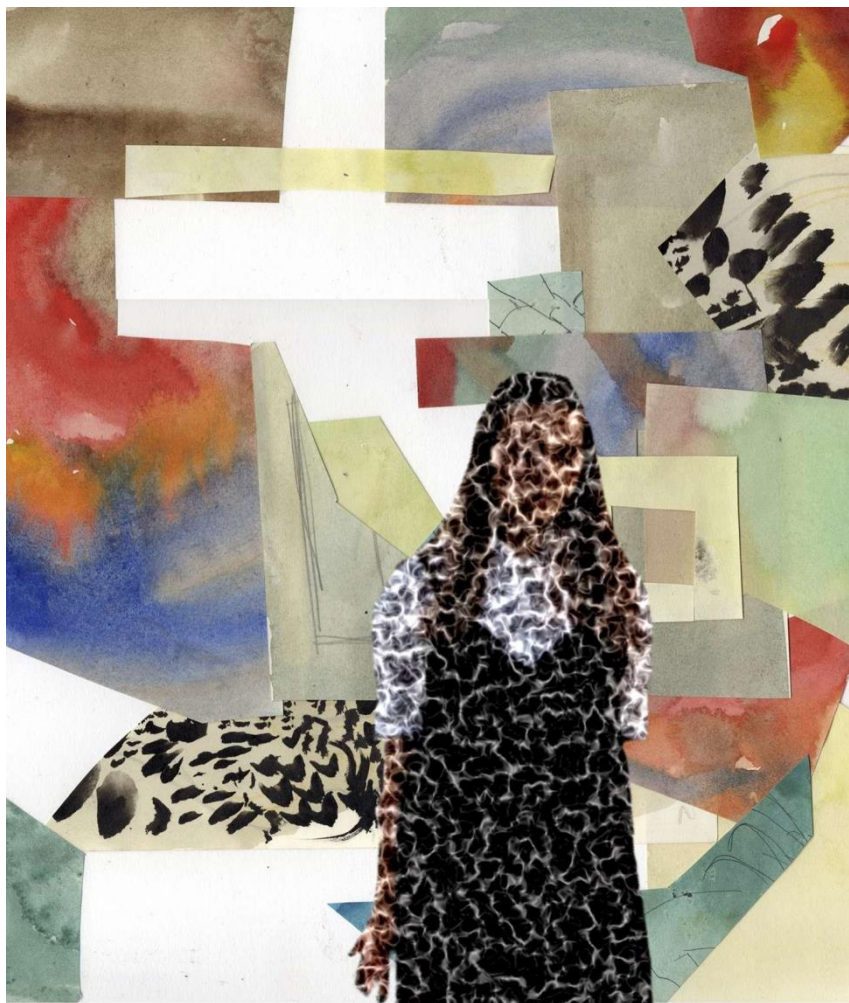

ескізи

ескізи

ескізи

варіант 1

Колаж на тему: (не) рідне місто

Грицева Катерина

Авторська концепція колажу на тему:

Серія « Контузія: A foreigners guide to Ukrainian holidays »

Радянські плакати з порадами для виживання перетворюються на гід контуженого окупанта по особистому аду. Діти в костюмах звірів більше зовсім не виглядають веселими, вони – інфернальні істоти на інструкціях із зализування ран, які більше ніколи не вилікувати. Гід для іноземців, які вторгнулися в нашу країну, жорстокий і лякаючий, він сповнений кривавими відтінками, збоями у свідомості, виконаний в темних барвах. Для реалізації проекту я збрала матеріали з старих журналів та декілька радянських плакатів з громадянської оборони. Роботи виконані в класичній техніці колажу, а потім оброблені в програмі Photoshop.

Матеріали для серії

ДЕЙСТВИЯ НАСЕЛЕНИЯ ПО СИГНАЛАМ ОПОВЕЩЕНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ (продолжение) 29

В случае оповещения по радио, радиофон или через громкоговоритель следует немедленно перейти к действиям по сигналам оповещения гражданской обороны (защитные мероприятия).

Сигнал оповещения о радиологическом заражении на местах дублируется звуковыми и световыми сигналами.

В случае оповещения о радиологическом заражении необходимо быстро выйти из него в сторону перпендикулярную направлению ветра. При движении не прикасаться к окружающим предметам, не касаться ни одежды, ни обуви, ни сумки, ни чемодана, ни чемоданчика.

В случае оповещения о радиологическом заражении необходимо быстро выйти из него в сторону перпендикулярную направлению ветра. При движении не прикасаться к окружающим предметам, не касаться ни одежды, ни обуви, ни сумки, ни чемодана, ни чемоданчика.

Услышав в радиоприемнике или громкоговорящем устройстве сигнал оповещения о радиологическом заражении, необходимо быстро выйти из него в сторону перпендикулярную направлению ветра. При движении не прикасаться к окружающим предметам, не касаться ни одежды, ни обуви, ни сумки, ни чемодана, ни чемоданчика.

Услышав в радиоприемнике или громкоговорящем устройстве сигнал оповещения о радиологическом заражении, необходимо быстро выйти из него в сторону перпендикулярную направлению ветра. При движении не прикасаться к окружающим предметам, не касаться ни одежды, ни обуви, ни сумки, ни чемодана, ни чемоданчика.

ПРАВИЛА ОБРАЩЕНИЯ С РАНОЙ 57

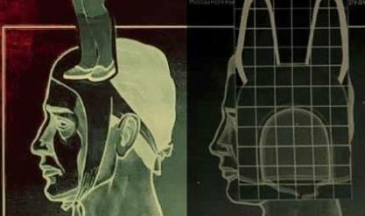
Для предотвращения кровотечения из ран необходимо сразу же перевязать рану. Если кровотечение не останавливается, необходимо наложить жгут. Жгут накладывается на чистую ткань.

Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком. Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком.

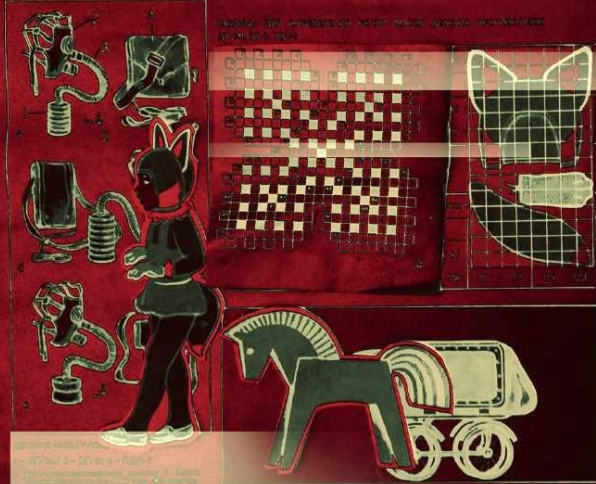
Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком. Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком.

Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком. Если ране есть опасность заражения, необходимо обработать рану антисептиком.

СРЕДСТВА ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ОРГАНОВ ДЫХАНИЯ (продолжение) 20

Средства индивидуальной защиты органов дыхания

Средства индивидуальной защиты органов дыхания

Измерение высоты лица ребенка с помощью линейки с миллиметровыми делениями

Надувание противогаза на ребенка взрослым

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Elder R. Bruce. DADA, Surrealism, and the Cinematic Effect. Wilfrid Laurier University Press, 2013 – 776 p.
- Hassan I. The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodernist Literature. — Urbana, 1971. — 297 p.
- Jameson F. Cultural Turn: Selected Writing of the Postmodern 1983-1998. L.- N.Y.: Verso, 1998. - 206 pages
- Mileaf Janine*. Please Touch: Dada and Surrealist Objects After the Readymade. Dartmouth College Press, 2010 – 312 p.
- Warlick M.E. Max Ernst and Alchemy: A Magician in Search of Myth. University of Texas Press, US, 2001 – 309 p.
- Хоффман В. Основы современного искусства: Введение в его символические формы: Пер. с нем. А. Белобратова; ред. И. Чечот и А. Лепорк. 2004.– 560 с.
- Эко У. Инновация и повторение. Между эстетикой модерна и постмодерна // Философия эпохи постмодерна: Сборник переводов и рефератов. 1996. – С. 48.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

- Васильев Н.Ю. «Коллаж в зарубежном дизайне 1960-1990-х годов как прототип архитектурного формообразования» [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.niitiag.ru/pub/pub_cat/vasilev_n_yukollazh_v_zarubezhnom_dizayne_1960-1990-kh_godov_kak_prototip_arkhitekturnogo_formoobrazovaniya, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Ильин А.Н. «Субъект в пространстве философии постмодернизма» [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2010/1/Ilyin_Subject/, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Ирина Грищенко «Я так вижу: дизайнер Алексей Кондаков о своих колажах». - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <https://bzh.life/lyudi/ya-tak-vizhu-dizayner-aleksey-kondakov-o-svoih-kollazah>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Короткий курс лекцій з дисципліни «Естетика». Синтез мистецтв [Электронный ресурс] Режимдоступу: https://studme.com.ua/193904035002/etika_i_estetika/sintez_iskusstv.htm, вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.
- Мужчина плюс женщина. Коллажи Джона Стезакера[Электронный ресурс] – Режим доступУ: <https://kulturologia.ru/blogs/101010/13238/>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Персональная выставка Павла Макова «Одеяло, Сад, Башня, Крест, Судьба» в рамках пространства [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://pinchukartcentre.org/ru/exhibitions/17886>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Серов С. «Парадигмы графического дизайна (Харьковская лекция) Часть 1» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://sergeserov.livejournal.com/profile>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Такаhiro Кимура «Тысяча лиц». -[Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.risunoc.com/2012/11/takahiro-kimura-tisacha-lic.html>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
- Татьяна Иваночко «Павел Маков пошил одеяло из денег» [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://gazeta.ua/ru/articles/culture-newspaper/_pavel-makov-poshil-odeyalo-iz-deneg/437555?mobile=true, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
18. Папье-колле и коллаж /papier-colle and collage [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://artuzel.com/content/pape-kolle-i-kollazh-papier-colle-and-collage>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова рос.
19. Сапко М. О. Коллаж в образотворчому мистецтві хх століття [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14296/Sapko_Kolazh_v_obrazotvorchomu_mystetstvi.pdf?sequence=1&isAllowed=, у вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.
20. Жиров В. Асамбляж як художня техніка в сучасному мистецтві / В. Жиров // [Арт-постріп](#). - 2018. - Вип. 3. - С. 73-75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/artsp_2018_3_14
21. Бусько А. «Ілюстрування дитячих книг в Україні» [Электронный ресурс] – Режим доступа:<http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/39-dev-yata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-konferentsiya/128-ilyustruvannya-dityachikh-knig-v-ukrajini>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.

Примітка: у навчальному виданні в якості ілюстративних матеріалів застосовані семестрові роботи студентів 1 курсу СВО Магістр ОПП Графічні практики:

1. Грицевої Катерини, 2. Щепенко Марії, 3. Гаюнової Гнни, 4. Черкас Анни,
5. Семенової Анни, 6. Черкас Анни, 7. Левченко Євгенії

Навчально-методичне видання
НАОЧНИЙ ПОСІБНИК З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОЛАЖ»

для студентів другого (магістерського)
рівня вищої освіти за спеціальністю
023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графічні практики»

1 семестр

Упорядник:

доцент О. В. Іващенко

© Видавництво «Academia»

© О. В. Іващенко